

TERYTORYALNY SYSTEM ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO W ASPEKTCIE WSPARCIA POLSKICH KONTYNGENTÓW WOJSKOWYCH REALIZUJĄCYCH ZADANIA W OPERACJACH WIELONARODOWYCH POZA GRANICAMI KRAJU

pplk dr inż. Dariusz GRALA
Akademia Sztuki Wojennej

Streszczenie

Niniejszy artykuł dotyczy problematyki wsparcia logistycznego polskich kontyngentów wojskowych (PKW) realizujących zadania poza granicami kraju. Celem opracowania jest identyfikacja zadań, jakie terytorialny system zabezpieczenia logistycznego realizuje na rzecz kontyngentów wojskowych uczestniczących w operacjach wielonarodowych poza granicami kraju. Autor przedstawia dostępne opcje organizacji zabezpieczenia logistycznego PKW, w tym rozwiązania logistyki wielonarodowej. Następnie opisuje rolę poszczególnych elementów systemu logistycznego SZ RP w zakresie wsparcia PKW, poddając szczególnej analizie zadania realizowane przez jednostki terytorialny system zabezpieczenia logistycznego, tj. regionalne bazy logistyczne i wojskowe oddziały gospodarcze.

Słowa kluczowe: zabezpieczenie logistyczne wojsk, system logistyczny SZ RP, terytorialny system zabezpieczenia logistycznego, zabezpieczenie logistyczne polskich kontyngentów wojskowych.

Wstęp

W ostatnich kilkunastu latach w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (SZ RP) wprowadzono wiele zmian organizacyjnych wynikających z konieczności dostosowania potencjału wojsk do nowych uwarunkowań i wyzwań. Przystąpienie Polski do Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej wymagało wdrożenia nowych procedur kierowania i dowodzenia, a także spełnienia określonych standardów m.in. w zakresie szkolenia wojsk, ich potencjału bojowego i logistycznego. Jednocześnie w środowisku bezpieczeństwa europejskiego i światowego pojawiły się nowe zagrożenia wymagające działań w ramach reagowania kryzysowego.

Zmieniające się siły zbrojne wymagały adekwatnego zabezpieczenia logistycznego wojsk, w różnych stanach funkcjonowania państwa, tj. w czasie pokoju, kryzysu oraz wojny. W konsekwencji również w obszarze logistyki wojskowej wprowadzono szereg zmian określanych w literaturze jako transformacja systemu logistycznego

SZ RP. Niewątpliwie rewolucyjnym rozwiązaniem organizacyjno-funkcjonalnym było oddzielenie funkcji operacyjno-szkoleniowych od finansowo-gospodarczych. Do realizacji tych ostatnich powołano wojskowe oddziały gospodarcze (WOG) podporządkowane pod odpowiednie regionalne bazy logistyczne (RBLog), odpowiedzialne za cztery obszary kraju w ramach terytorialnego systemu zabezpieczenia logistycznego.

Celem niniejszego opracowania jest identyfikacja zadań, jakie terytorialny system zabezpieczenia logistycznego realizuje na rzecz kontyngentów wojskowych uczestniczących w operacjach wielonarodowych poza granicami kraju. Adekwatnie do określonego celu badań problem badawczy wyraża się w postaci pytania: Jakie zadania w zakresie wsparcia polskich kontyngentów wojskowych realizują regionalne bazy logistyczne i wojskowe oddziały gospodarcze?

Osiągnięcie celu badań wiązało się z identyfikacją dostępnych rozwiązań organizacji zabezpieczenia logistycznego polskich kontyngentów wojskowych, a także zakresu działania poszczególnych elementów systemu zabezpieczenia logistycznego SZ RP.

Właściwości terytorialnego systemu zabezpieczenia logistycznego

Zgodnie z obowiązującą doktryną system funkcjonalny logistyki SZ RP, w ujęciu strukturalnym, obejmuje organy kierowania oraz organy wykonawcze (stacjonarne i mobilne) przeznaczone do wsparcia oraz zabezpieczenia logistycznego wojsk w czasie pokoju, kryzysu i wojny, w każdych warunkach terenowych i klimatycznych, w tym w operacjach prowadzonych poza granicami państwa¹.

Wymienione elementy stacjonarne, ulokowane w określonych regionach kraju, tworzą infrastrukturę techniczno-ekonomiczną terytorialnego systemu zabezpieczenia logistycznego i realizują zadania związane z produkcją, przechowywaniem, zaopatrywaniem i świadczeniem usług logistycznych dla wojsk, a także stanowią podstawę do ich mobilizacyjnego rozwinięcia².

W ramach terytorialnego systemu zabezpieczenia logistycznego SZ RP działa obecnie trzydzieści sześć oddziałów gospodarczych (dwadzieścia cztery WOG oraz dwanaście jednostek pełniących funkcje WOG) świadczących kompleksowe usługi logistyczne, w tym gospodarcze i finansowe dla jednostek i instytucji wojskowych w rejonie swojej odpowiedzialności. Oddziały gospodarcze podporządkowane są pod odpowiednie RBLog. Organem kierującym działalnością RBLog jest Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych (IWspSZ), którego zadaniem jest m.in. organizowanie i kierowanie systemem wsparcia logistycznego sił zbrojnych, w tym zabezpieczeniem

¹ *Doktryna logistyczna Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej D-4(B)*, Centrum Doktryn i Szkolenia SZ, MON, Bydgoszcz 2014, s. 15.

² Zob. K. Zadorożny, *Terytorialny system zabezpieczenia logistycznego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*, ASzWoj, Warszawa 2016, s. 38.

logistycznym jednostek wojskowych użytych lub przebywających poza granicami państwa. Spośród wielu jednostek i instytucji podległych pod IWspSZ szczególne zadania w zakresie zabezpieczenia logistycznego wojsk realizują brygady logistyczne: 1 BLog w Bydgoszczy oraz 10 BLog w Opolu. Dysponują one potencjałem stacjonarnym i mobilnym, umożliwiającym realizację wsparcia logistycznego wojsk własnych oraz sił sojuszniczych na terenie naszego kraju, a także wsparcia polskich kontyngentów wojskowych przebywających poza granicami państwa.

Elementy terytorialnego systemu zabezpieczenia logistycznego tworzą sieć, której węzłami są RBlog, WOG i jednostki zaopatrywane, a której centralnym punktem jest IWspSZ, pełniący funkcje kierownicze w stosunku do całej struktury systemu logistycznego SZ RP³.

Do głównych zadań RBlog, które są stacjonarnymi jednostkami logistycznymi, podległymi bezpośrednio szefowi IWsp SZ jako jego organy wykonawcze, należy przede wszystkim: gromadzenie, przechowywanie i rotacja środków zaopatrzenia na rzecz zabezpieczenia działalności WOG; realizacja zaopatrywania przez prowadzenie przetargów, zakup środków zaopatrzenia i usług oraz ich dystrybucja do odpowiednich jednostek; utrzymywanie zapasów wojennych oraz depozytów; kompletacja amunicji, a także wycofywanie i utylizacja zbędnych środków zaopatrzenia; realizacja planów rzeczowo-finansowych; gospodarowanie mieniem; realizacja zadań w zakresie modernizacji, remontów i obsługi sprzętu oraz zabezpieczenia przewozów wojskowych⁴.

Wojskowy oddział gospodarczy jest jednostką wojskową o charakterze stacjonarnym, realizującą zadania zabezpieczenia logistycznego na rzecz jednostek i instytucji wojskowych stacjonujących w garnizonach w czasie pokoju, kryzysu i wojny, w zakresie: utrzymania gotowości bojowej i mobilizacyjnej (wyłącznie dla WOG i jednostek nowo formowanych); zabezpieczenia materiałowego, technicznego i transportowego; medycznego oraz bezpieczeństwa i higieny pracy; zabezpieczenia finansowego (wraz z realizacją zamówień publicznych); infrastruktury oraz zabezpieczenia ppoż.; zabezpieczenia geograficznego; hydrometeorologicznego; zabezpieczenia sprzętu łączności i informatyki; ochrony i obrony obiektów; obsługi administracyjno-biurowej; zadań wynikających z obowiązków państwa gospodarza; współpracy z instytucjami i środowiskami cywilnymi; obsługi rodzin; zabezpieczenia działalności duszpasterstwa wojskowego; oraz obsługi prawnej⁵. Ponadto WOG realizują kupno środków bhp i czystości, materiałów eksploatacyjnych do sprzętu biurowego i powszechnego użytku, materiałów i części do zabezpieczenia napraw sprzętu technicznego, sprzętu i wyposażenia stacjonarnych warsztatów i punktów naprawy znajdujących się na terenie garnizonu, również niektórych środków do za-

³ Zob. K. Marciniak, M. Liberacki, *Terytorialny system zabezpieczenia sił zbrojnych w ujęciu koncepcji społeczeństwa sieci*, „Gospodarka Materiałowa i Logistyka” 2015, nr 5, s. 500.

⁴ Zob. K. Zadorożny, dz. cyt., s. 45.

⁵ Zob. *Wojskowe Oddziały Gospodarcze. Podstawowe zasady funkcjonowania*, Sztab Generalny WP, Zarząd Planowania Logistyki P-4, Warszawa 2011, s. 4–5.

bezpieczenia działalności bieżącej ambulatoriów oraz wybranych usług outsourcingowych⁶.

Terytorialne struktury logistyki stacjonarnej mają za zadanie przede wszystkim wspierać jednostki wojskowe wszystkich rodzajów sił zbrojnych (RSZ) znajdujących się w danym rejonie odpowiedzialności operacyjno-szkoleniowej (garnizonie). Z zakresów działania WOG i RBLog nie wynikają bezpośrednio zadania na rzecz wsparcia kontyngentów wojskowych znajdujących się poza granicami kraju. Jednak w praktyce WOG i RBLog, jako elementy wykonawcze systemu logistycznego SZ RP, realizują również zadania w zakresie przygotowania polskich kontyngentów wojskowych do wyjazdu poza granice państwa, a następnie wsparcia ich funkcjonowania w rejonie odpowiedzialności, a także uczestniczą w procesie rozliczenia kontyngentów powracających do kraju po zakończeniu zmiany lub w przypadku zakończenia misji PKW.

Organizacja zabezpieczenia logistycznego kontyngentów wojskowych

W operacjach wielonarodowych kontyngenty wojskowe wydzielone są przez siły zbrojne kilku (co najmniej dwóch) państw. Należy zaznaczyć, iż zgodnie z nomenklaturą przyjętą w NATO wyróżnia się operacje sojusznicze, w których uczestniczą państwa członkowskie oraz operacje wielonarodowe, w których składzie znajdują się również kontyngenty państw niebędących członkami Sojuszu.

Zgodnie z przyjętą nomenklaturą polski kontyngent wojskowy to wydzielona z SZ RP jednostka wojskowa, która realizuje zadania poza granicami państwa⁷. Zazwyczaj dowódca PKW biorącego udział w operacji z udziałem wielu państw podlega dowódcy sił wielonarodowych (*Force Commander* lub *Joint Force Commander*) według relacji dowodzenia operacyjnego OPCON (lub taktycznego TACON), natomiast dowodzenie pozaoperacyjne (narodowe) sprawuje nad nim Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych (DO RSZ) w kraju.

Zabezpieczenie logistyczne PKW realizowane jest we wszystkich fazach operacji, tj. w czasie planowania działań, przygotowania sił, przemieszczenia i rozwinięcia sił w obszarze operacji, realizacji działań, zakończenia operacji, wycofania z obszaru operacji i odtworzenia zdolności bojowej⁸.

Sposób realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego PKW uzależniony jest od wielu czynników, takich jak: cel i zakres operacji, skład bojowy sił, rodzaj i intensywność prowadzonych działań, warunki klimatyczne i terenowe. Szczególne znaczenie ma odległość od krajowych źródeł zaopatrzenia oraz dostępność do zasobów

⁶ Zob. A. Bursztyński, *Rola i zadania Wojskowego Oddziału Gospodarczego w systemie zabezpieczenia logistycznego Marynarki Wojennej RP*, „Zeszyty Naukowe AMW” 2009, nr 1(176), s. 24.

⁷ Na podstawie Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, DzU 1998, nr 162, poz. 1117 ze zm.

⁸ *Doktryna logistyczna Sił Zbrojnych...*, dz. cyt., s. 19.

rynku lokalnego, a także możliwości wsparcia przez logistykę wielonarodową, kontrahentów zewnętrznych i państwo gospodarza.

Podstawowe źródła zasobów logistycznych dla kontyngentu uczestniczącego w operacji wielonarodowej można podzielić na⁹:

- narodowe,
- innych państw wydzielających swoje komponenty do operacji,
- wspólne będące we władaniu NATO,
- państwa gospodarza,
- miejscowe.

Podstawowym źródłem zabezpieczenia logistycznego w operacjach wielonarodowych są zazwyczaj zasoby narodowe. Do ich dystrybucji wydzielany jest NSE, który ma za zadanie realizować wsparcie logistyczne własnego kontyngentu poprzez narodowy łańcuch logistyczny. Innym źródłem zabezpieczenia logistycznego wielonarodowych operacji wojskowych jest potencjał innych państw wydzielających swoje komponenty do operacji. Państwa Sojuszu zobowiązane są do tworzenia zasobów wspólnych¹⁰ i zdolności logistycznych oraz dzielenia się nimi. Zasoby te tworzone są według potrzeb wynikających z przyjętych założeń sojuszniczych oraz utrzymywane z funduszy zasilanych przez wszystkie państwa sojusznicze. Są to przede wszystkim obiekty infrastruktury terenowej (stanowiska dowodzenia, obiekty koszarowe, składy materiałowe itp.) oraz transportowej (lotniska, linie komunikacyjne i inne). Zasoby wspólne będące we władaniu NATO utrzymywane są na podstawie wzajemnych zobowiązań państw Sojuszu i przygotowywane są znacznie wcześniej, jeszcze przed rozpoczęciem operacji. Wspólne gromadzenie potencjału logistycznego odbywa się w oparciu o posiadane wcześniej informacje i rozdzielane jest w odpowiednim czasie dla uczestników planowanej operacji wielonarodowej. Kolejnym potencjalnym źródłem zasobów logistycznych jest wsparcie przez państwo gospodarza. Rządowe gwarancje takiego państwa w zakresie wsparcia logistycznego, przy potencjalnie szerokim zakresie zasobów, pozwalają na pozyskiwanie wielu środków zaopatrzenia oraz usług logistycznych. Ostatnie z opisywanych źródeł zasobów logistycznych kontyngentów wojskowych stanowią zasoby miejscowe. Zalicza się do nich środki powszechnego użytku lub usługi świadczone na rynku lokalnym (żywność, materiały pędne, usługi transportowe, sanitarne itp.). Kontraktowanie dostaw i usług na potrzeby jednostek wojskowych podlega obowiązującym zasadom prawnym państwa, a podstawą realizacji są zatwierdzone plany rzeczowo-finansowe, na podstawie których wszczyna się postępowania w sprawie o udzielenie zamówienia publicznego¹¹.

⁹ *Zabezpieczenie logistyczne Polskich Kontyngentów Wojskowych w operacjach wielonarodowych*, red. W. Nyszk, AON, Warszawa 2009, s. 37.

¹⁰ Wspólne zasoby logistyczne – środki i usługi logistyczne finansowane ze wspólnego budżetu i będące wkładem do logistyki wielonarodowej.

¹¹ *Zabezpieczenie logistyczne Polskich Kontyngentów...*, dz. cyt., s. 38–41.

Doświadczenia z operacji militarnych w Iraku i Afganistanie wskazują na znikomą rolę państwa gospodarza w procesie logistycznego wsparcia kontyngentu. Jednocześnie coraz powszechniejsze staje się korzystanie z zasobów państw sojuszniczych lub koalicyjnych w ramach podpisanych wcześniej porozumień.

Zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi obecnie w NATO zabezpieczenie logistyczne sił sojuszniczych na teatrze działań może być realizowane z wykorzystaniem niżej wymienionych opcji¹²:

- wykorzystanie logistyki wielonarodowej;
- wsparcie sił przez narodowe systemy zabezpieczenia państw biorących udział w operacji;
- wsparcie przez państwo gospodarza (*Host Nation Support* – HNS);
- wsparcie przez państwo wiodące w zakresie logistyki (*Logistic Lead Nation* – LLN);
- wsparcie przez państwo wyspecjalizowane w zakresie logistyki (*Logistic Role Specialist Nation* – LRSN);
- wsparcie przez kontrahentów zewnętrznych (*Contractors Support to Operations* – CSO);
- wsparcie przez agencje NATO właściwe do spraw wsparcia działań sił sojuszniczych;
- wzajemne wsparcie państw biorących udział w operacji na podstawie zawartych porozumień międzynarodowych.

Obecna koncepcja organizacji zabezpieczenia logistycznego operacji NATO podkreśla rolę logistyki wielonarodowej, której właściwe wykorzystanie pozwala osiągnąć efekt synergii polegający na efektywnym wsparciu udzielanym wojskom. Jednocześnie państwa wysyłające mogą zostać odciążone od części zadań z uwagi na możliwość realizowania ich przez inne nacje. Państwa członkowskie NATO są zobligowane do wspólnej odpowiedzialności za zabezpieczenie logistyczne operacji, w której biorą udział¹³. Zgodnie z tą zasadą państwa wysyłające kontyngenty (*Troop Contribution Nations* – TCNs) przyjmują część zadań zabezpieczenia logistycznego zgodnie z podziałem ustalonym na Konferencji Tworzenia Sił (*NATO Force Generation*), a także ponoszą odpowiedzialność narodową za zabezpieczenie funkcjonowania własnego kontyngentu.

Logistyka wielonarodowa, w której upatruje się możliwości optymalnego wykorzystania potencjału logistycznego członków NATO oraz zredukowania kosztów logistycznych operacji, może być realizowana według czterech podstawowych opcji wielonarodowego zabezpieczenia logistycznego¹⁴:

¹² Połączona grupa wsparcia logistycznego DD 4.6(B), Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych, Bydgoszcz 2014, s. 13.

¹³ MC319/3 NATO Principles and Policies for Logistics, NATO, Brussels 2014, s. 2.

¹⁴ Zob. *Opcje wielonarodowego zabezpieczenia logistycznego DD/4.9(A)*, Szt. Gen. 1607/2008, Warszawa 2008, s. 12.

1. Zaplanowane wzajemne zabezpieczenie logistyczne zawierające wsparcie przez państwo gospodarza (HNS), wsparcie przez kontrahentów (*Contractor Support to Operation* – CSO), wzajemne porozumienia logistyczne (*Mutual Support Agreements* – MSA) i kooperację pomiędzy NSE, które są podejmowane (inicjowane) dwu- lub wielostronnie albo przez NATO i/lub przez państwa.

2. Jedno państwo, działające jako państwo logistycznie wiodące (LLN) lub państwo-specjalista logistyczny (LRSN), formalnie podejmuje się zabezpieczenia logistycznego całości lub części sił wielonarodowych. Państwa te mogą wykorzystywać własne NSE. Przy takim rozwiązaniu władzę rozkazodawczą sprawuje dowódca sił połączonych (*Joint Force Commander* – JFC), przy czym siły realizujące zadania zabezpieczenia logistycznego pozostają pod dowództwem narodowym.

3. Jedno lub więcej państw podejmuje się realizacji zabezpieczenia logistycznego dla całości lub części sił, poprzez utworzenie wielonarodowej jednostki logistycznej (*Multinational Logistic Unit* – MLU) lub wielonarodowej jednostki medycznej (*Multinational Medical Unit* – MMU). Władzę rozkazodawczą sprawuje JFC z zachowaniem dowództwa narodowego nad siłami realizującymi zabezpieczenie logistyczne części lub całości sił wielonarodowych.

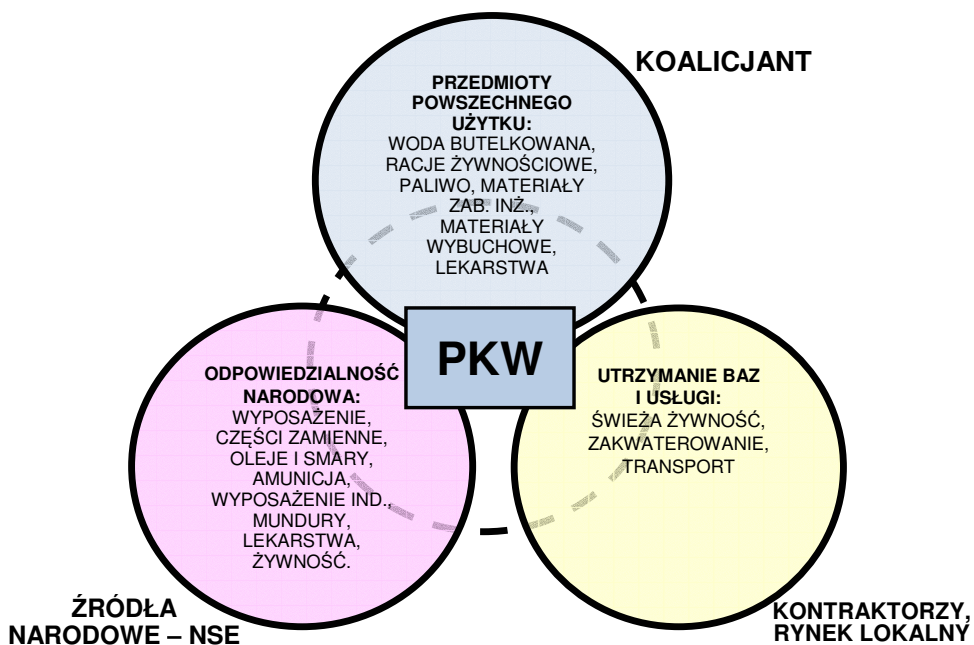
4. Jedno lub więcej państw podejmuje się realizacji zabezpieczenia logistycznego wszystkich lub części sił wielonarodowych poprzez utworzenie międzynarodowej zintegrowanej jednostki logistycznej (*Multinational Integrated Logistic Unit* – MILU) lub międzynarodowej zintegrowanej jednostki medycznej (*Multinational Integrated Medical Unit* – MIMU). Jednostki te pozostają pod operacyjnym kierownictwem (*Operational Control* – OPCON) JFC.

Przedstawione opcje zabezpieczenia logistycznego w operacjach poza granicami kraju stwarzają możliwość wariantowania organizacji zabezpieczenia logistycznego wojsk, zgodnie z interesem narodowym i celami danej operacji.

System zabezpieczenia logistycznego PKW w większości przypadków jest oparty na trzech elementach, tj. narodowym systemie zaopatrywania realizowanym poprzez wyznaczony oddział gospodarczy w kraju za pośrednictwem NSE; logistycę wielonarodowej polegającej najczęściej na wsparciu przez koalicjanta, organizację międzynarodową czy wyznaczoną wielonarodową jednostkę logistyczną; wsparciu przez kontraktorów cywilnych.

System zabezpieczenia logistycznego PKW przedstawiono na rysunku 1.

Pomimo wzrastającej roli logistyki wielonarodowej nadal podstawowe źródło zaopatrzenia większości kontyngentów stanowią zasoby narodowe państwa wysyłającego. Również koncepcje zabezpieczenia logistycznego operacji NATO i UE zachęcając do logistyki wielonarodowej, jednocześnie podkreślają, iż państwo wysyłające kontyngent wojskowy jest odpowiedzialne za jego zabezpieczenie logistyczne podczas przygotowania do wyjazdu, przemieszczenia, funkcjonowania w obszarze odpowiedzialności oraz powrotu do kraju macierzystego.

Źródło: opracowano na podstawie materiałów DO RSZ.

Rys. 1. System zabezpieczenia logistycznego PKW

Zadania systemu zabezpieczenia logistycznego SZ RP w zakresie wsparcia kontyngentów wojskowych

Poszczególne elementy systemu logistycznego SZ RP, zgodnie z określonym podziałem kompetencji, realizują zadania w zakresie wsparcia i zabezpieczenia logistycznego wojsk wydzielonych poza granice państwa.

Zgodnie z obowiązującymi aktualnie zasadami dowództwa i organy kierowania logistyką SZ RP ponoszą odpowiedzialność za zabezpieczenie logistyczne PKW w niżej wymienionych zakresach¹⁵:

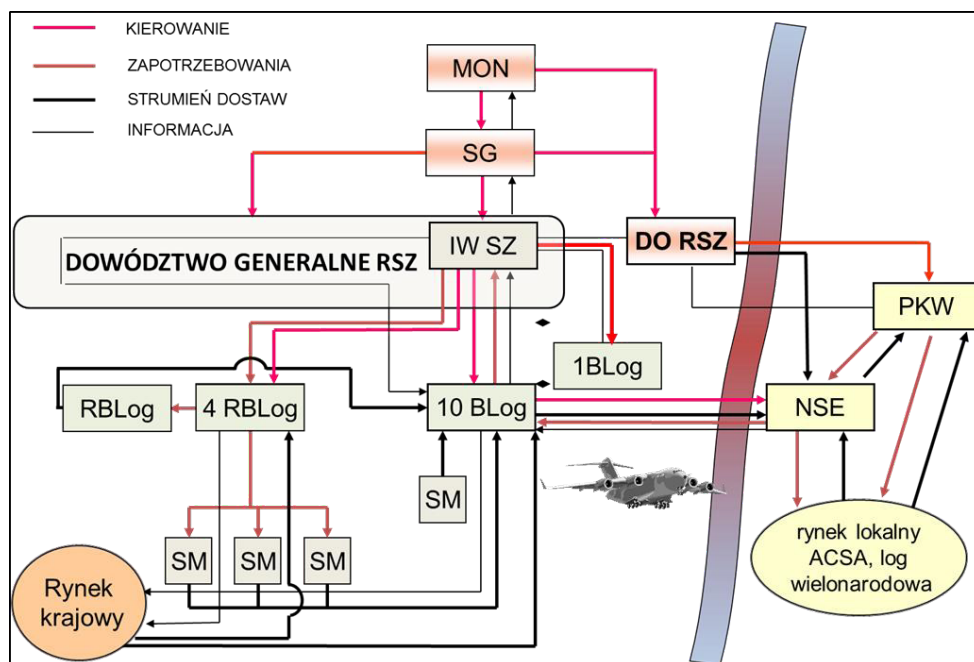
- a) dowódca odpowiedzialny za dowodzenie operacyjne rodzajami sił zbrojnych odpowiada za koordynację zadań wsparcia i zabezpieczenia logistycznego PKW;
- b) szef jednostki organizacyjnej resortu obrony narodowej właściwej do spraw wsparcia logistycznego SZ RP odpowiada za organizowanie wsparcia logistycznego PKW oraz za kierowanie tym wsparciem;
- c) wskazany dowódca brygady logistycznej/oddziału gospodarczego (OG) odpowiada za:

¹⁵ Zgodnie z *Doktryną logistyczną Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej D-4(B)*..., dz. cyt., s. 23.

- wydzielenie NSE i zabezpieczenie funkcjonowania PKW;
- realizację dostaw środków zaopatrzenia do PKW;
- prowadzenie gospodarki materiałowej PKW.

Dowódca operacyjny SZ *sprawuje narodowe kierownictwo nad PKW, realizuje zadania związane z jego zaopatrzeniem finansowym, pełni funkcję dysponenta środków budżetowych III stopnia dla wydatków osobowych i rzeczowych, realizowanych przez NSE na rynkach lokalnych oraz ustala priorytety dostaw*¹⁶. Zadania w tym zakresie realizują odpowiednie komórki oddziału logistyki J-4 Pionu Wsparcia DO RSZ.

Dowództwo Operacyjne RSZ realizuje również zadania związane z zaopatrzeniem finansowym PKW, pełni funkcję dysponenta środków budżetowych III stopnia dla wydatków osobowych i rzeczowych realizowanych przez NSE na rynkach lokalnych oraz ustala priorytety dostaw środków zaopatrzenia do PKW¹⁷. Relacje funkcjonalne w systemie zabezpieczenia logistycznego PKW przedstawiono na rysunku 2.

Źródło: opracowano na podstawie materiałów DO RSZ.

Rys. 2. Relacje funkcjonalne w systemie zabezpieczenia logistycznego PKW

¹⁶ Zasady prowadzenia gospodarki materiałowej i finansowej w polskich kontyngentach wojskowych realizujących zadania poza granicami państwa (sygn. Logis 4/2010), wydane rozkazem nr 596/IWsp SZ Szefa Sztabu Generalnego WP z dnia 27 lipca 2010 r., IWsp SZ, Bydgoszcz 2010, s. 9.

¹⁷ Tamże, s. 9.

Jednostką organizacyjną SZ RP odpowiedzialną za realizację narodowego zabezpieczenia logistycznego PKW jest IWsp SZ znajdujący się w strukturach Dowództwa Generalnego RSZ. W celu zapewnienia ciągłości zaopatrywania wojsk realizujących zadania poza granicami kraju, IWsp SZ wyznacza jedną z brygad logistycznych jako oddział gospodarczy (OG) dla PKW. W ramach swoich zadań IWsp SZ: realizuje wydatki na zabezpieczenie PKW w zakresie przewozu osób, zakupu środków zaopatrzenia w kraju, usług dozoru i legalizacji oraz serwisowania, ubezpieczenia majątkowego; poprzez Szefostwo Transportu i Ruchu Wojsk – Centrum Kierowania Ruchem Wojsk (STiRW – CKRW) organizuje transporty osobowe, lotnicze i morskie ze środkami zaopatrzenia w rejon misji i z powrotem; poprzez OG prowadzi ewidencję mienia gromadzonego do wysłania do PKW, dostarczonego z kraju do PKW oraz otrzymanego w rejonie misji; organizuje przyjęcie mienia w kraju oraz jego rozdysponowanie według decyzji gestorów¹⁸.

Narodowy system zaopatrywania PKW opiera się na zasobach krajowego systemu logistycznego. Szef IWsp SZ wskazuje jedną z brygad logistycznych, która wydziela NSE oraz pełni funkcję oddziału gospodarczego dla PKW. Na podstawie potrzeb zgłoszonych przez NSE do kraju, OG pobiera środki zaopatrzenia z RBLog lub realizuje zakupy. Dostawy środków zaopatrzenia do NSE odbywają się najczęściej drogą lotniczą tzw. mostem powietrznym, przy wykorzystaniu transportu SZ RP, transportu sojuszniczego, samolotów kontraktora lub koalicjanta. Przerzut dużej ilości SpW i środków zaopatrzenia w okresie przygotowawczym realizowany jest najczęściej drogą morską za pośrednictwem kontraktora, a w czasie prowadzenia działań statkami powietrznymi narodowymi lub w ramach sojuszniczych programów transportowych¹⁹. Naprawy i obsługiwanie SpW wykonywane są przez pododdziały remontowe PKW oraz cywilne grupy serwisowe występujące w składzie etatowym kontyngentu lub kierowane z kraju doraźnie wg potrzeb. Przepływ dostaw środków zaopatrzenia do NSE i polskich jednostek wojskowych (PJW) przedstawiono na rysunku 3.

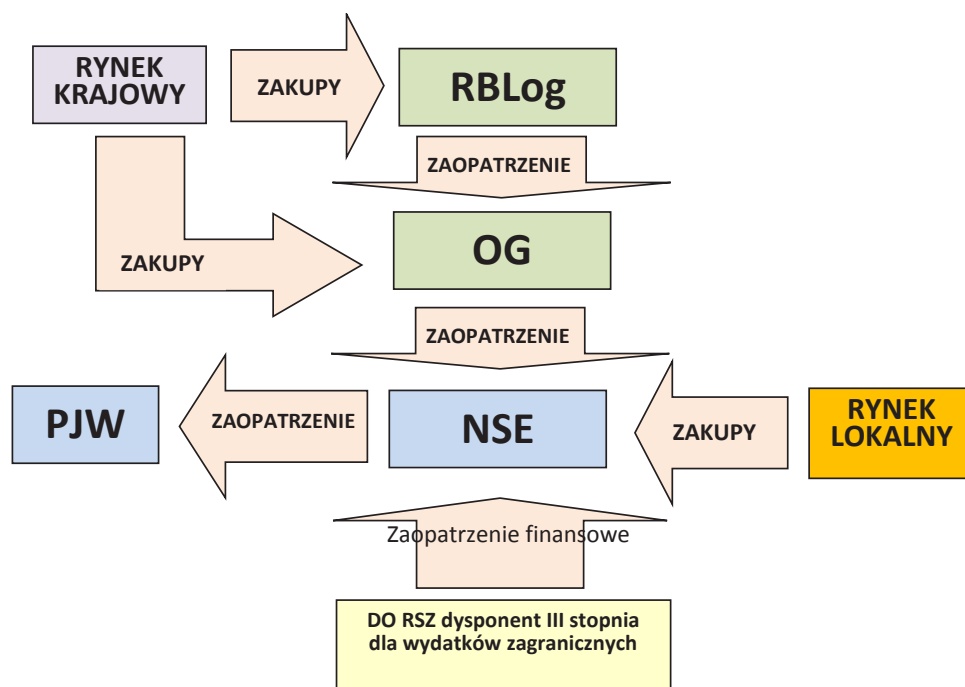
Inspektorat Wsparcia SZ, znajdujący się w strukturach Dowództwa Generalnego RSZ jest jednostką, która odpowiada za realizację narodowego zabezpieczenia logistycznego PKW. W celu zapewnienia ciągłości zaopatrywania wojsk realizujących zadania poza granicami kraju, Szef IWSp SZ wyznacza jedną z brygad logistycznych jako OG dla PKW²⁰.

Zaopatrywanie PKW w środki zaopatrzenia realizowane jest poprzez RBLog i WOG stanowiące elementy rejonowego systemu zaopatrywania oraz 10 BLog.

¹⁸ Tamże, s. 10.

¹⁹ Zob. *Zasady użycia środków transportu strategicznego na potrzeby SZ RP*, DU-4.4.14, Warszawa 2014.

²⁰ *Zasady prowadzenia gospodarki...*, dz. cyt., s. 5–10.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Zasady prowadzenia gospodarki...*, dz. cyt. s. 9.

Rys. 3. Przepływ dostaw środków zaopatrzenia do NSE i PJW poza granicami kraju

Monitoring nad sytuacją logistyczną w PKW prowadzi szef Szefostwa Planowania Logistycznego IWsp SZ, a szef służb materiałowych odpowiada z ramienia IWsp SZ za gospodarkę materiałową i sprawuje nadzór nad prawidłową realizacją zabezpieczenia potrzeb PKW w środki zaopatrzenia. Ponadto szef służb materiałowych koordynuje proces wyposażania kontyngentu zgodnie z określoną tabelą należności kolejnych zmian PKW oraz nadzoruje pozyskiwanie środków zaopatrzenia. Kolejnym ważnym przedsięwzięciem, które wykonuje, jest nadzór nad realizacją rocznego planu zakupów środków materiałowych i usług na zabezpieczenie funkcjonowania PKW²¹.

Zgodnie z *Zasadami prowadzenia gospodarki...* IWsp SZ w ramach swoich zadań realizuje wydatki w zakresie: przewozu osób, zakupu w kraju środków materiałowych, realizacji usług dozorowych, legalizacji oraz serwisowania. Ponadto organizuje, poprzez Szefostwo Transportu i Ruchu Wojsk – Centrum Kierowania Ruchem Wojsk (STiRW – CKRW), transporty osobowe, lotnicze i morskie ze środkami zaopatrzenia oraz SpW w rejon misji i z powrotem²².

²¹ Z. Malinowski, *Zabezpieczenie materiałowe polskich kontyngentów wojskowych uczestniczących w operacjach wielonarodowych – wybrane aspekty*, AON, Warszawa 2013, s. 23.

²² W zakresie realizacji przerzutu strategicznego STiRW – CKRW składa zapotrzebowanie do US CENTCOM (*United States Central Command*) za pośrednictwem polskiego zespołu łącznikowego i do Dowództwa Sił Powietrznych.

Dodatkowo IWsp SZ poprzez wyznaczany OG prowadzi ewidencję mienia gromadzonego do wysłania do PKW, dostarczanego z kraju do PKW oraz wysyłanego z rejonu misji do kraju, we wszystkich działach zaopatrzenia. Po realizacji danego transportu informuje o tym fakcie DO RSZ (w praktyce np. w 10 BLog realizuje to sekcja zaopatrzenia). Ponadto IWsp SZ organizuje przyjęcie mienia w kraju oraz jego rozdysponowanie według decyzji gestorów.

Zakończenie

Celem niniejszego opracowania była identyfikacja zadań, jakie terytorialny system zabezpieczenia logistycznego realizuje na rzecz kontyngentów wojskowych uczestniczących w operacjach wielonarodowych poza granicami kraju. Z analizy zakresu odpowiedzialności poszczególnych elementów terytorialnego systemu zabezpieczenia logistycznego wynika, iż zadania realizowane na rzecz PKW są w zasadzie działalnością dodatkową w stosunku do ich podstawowego przeznaczenia. Zadania te nie wynikają z zakresu działania WOG czy RBLog, jednak jednostki te otrzymują polecenia w zakresie wsparcia PKW w formie rozkazów od przełożonych.

W wyniku rozwiązania problemu badawczego określono zadania, które realizują elementy terytorialnego systemu zabezpieczenia logistycznego na rzecz polskich kontyngentów wojskowych, tj. m.in.: zakupy materiałów i usług dla PKW, wydzielenie SpW oraz tśm, wykonywanie napraw i obsługiwań sprzętu przybyłego z PKW lub przygotowywanego do wysłania do PKW, wydzielenie specjalistów do PKW w zakresie diagnostyki, obsługiwania i napraw lub serwisowania SpW, udział w wybrakowywaniu SpW powracającego z misji, wydzielenie specjalistów do komisji inwentaryzacyjnych, oceny stanu technicznego sprzętu, wyceny szkód w mieniu.

Należy podkreślić, iż udział wydzielonych z SZ RP jednostek wojskowych do operacji sojuszniczej czy koalicyjnej jest niejednokrotnie działaniem o wysokim stopniu ważności. Dlatego wsparcie logistyczne kontyngentu jest także priorytetem w działalności bieżącej odpowiedniej RBLog. Z doświadczeń ostatnich lat wynika, iż realizacja zadań w zakresie wsparcia PKW negatywnie wpływała na zabezpieczenie logistyczne jednostek w kraju. Dotyczy to w szczególności utrzymania w sprawności śmigłowców bojowych, transporterów opancerzonych KTO Rosomak czy też wyposażenia indywidualnego żołnierzy (np. sprzęt noktowizyjny)²³.

Przeprowadzone przez autora badania dowodzą, że pomimo dostępności wielu źródeł zaopatrywania, także w ramach logistyki wielonarodowej, wsparcie kontyngentu będzie nadal w znacznej części realizowane w oparciu o zasoby narodowe. Terytorialny system zabezpieczenia logistycznego będzie więc odpowiedzialny zarówno za zabezpieczenie funkcjonowania jednostek w kraju, jak i będzie jednym

²³ Zob. D. Grala, *Zabezpieczenie logistyczne wojsk w operacjach wielonarodowych*, ASzWoj, Warszawa 2016, s. 89.

ze źródeł wsparcia logistycznego dla kontyngentów będących poza jego granicami. Zdaniem autora wskazane byłoby opracowanie nowych zakresów działania RBLog i WOG, w których zostałyby ujęte zadania dotyczące wsparcia PKW.

Pomimo wielu mankamentów, jakie występowały w zabezpieczeniu logistycznym polskich kontyngentów, należy ocenić, iż system logistyczny SZ RP podolał wyzwaniom operacji poza granicami kraju. Jednocześnie trudno jest jednoznacznie ocenić jakość zabezpieczenia logistycznego PKW przed i po reformie systemu. Poszczególne kontyngenty funkcjonowały w różnych uwarunkowaniach operacyjnych, organizacyjnych i logistycznych. Szczególne znaczenie dla poziomu zabezpieczenia logistycznego miał udział wsparcia ze strony koalicjantów. Siły Zbrojne RP są obecnie w trakcie kolejnego etapu modernizacji. Czy, a raczej w jakim stopniu, planowana reforma systemu dowodzenia i kierowania SZ RP będzie dotyczyć systemu logistycznego SZ RP oraz jakie zmiany nastąpią w terytorialnym systemie zabezpieczenia logistycznego – to pytania, na które autor nie zna aktualnie odpowiedzi. Nasze siły zbrojne mają bogate doświadczenie, jeżeli chodzi o udział w misjach i operacjach poza granicami kraju. Wnioski i sprawozdania z PKW, dane zawarte w systemie zbierania doświadczeń oraz opracowania z badań prowadzonych przez jednostki naukowe są cennym materiałem, który powinien zostać wzięty pod uwagę podczas prac związanych z modernizacją struktur organizacyjno-funkcjonalnych systemu logistycznego SZ RP.

TERRITORIAL LOGISTICS SYSTEM IN THE ASPECT OF SUPPORT OF POLISH MILITARY CONTINGENTS IN MULTINATIONAL OPERATIONS ABROAD

Abstract

The article concerns the problems of the logistic support of Polish military contingents (PMC) performing tasks outside the country. The aim of the study is to identify the tasks that the territorial logistic system performs for military contingents participating in multinational operations outside the country. The author presents available options of the organization of logistic support of PMC, including multinational logistics solutions. Then describes the role of the individual elements of the logistics system of Polish Armed Forces in the support of PMC, subjecting specific analysis tasks carried out by the units of territorial logistic support system i.e. regional logistic bases and military support units.

Key words: combat service support, logistic system of Polish Armed Forces, territorial logistic support system, logistic support of Polish military contingents.